

Hodnocení programu T SCM 2020

Program Trenéři sportovního centra mládeže (dále jen „T SCM“) by zaměřen na podporu trenérů kategorie dorostu a juniorů. První vlnu projektu spustit ČAS v létě 2019 a navázal v roce 2020. Níže uvedené statistiky a hodnocení pracují výhradně s daty z roku 2020. Data získalo OM z výběrového řízení, oponentur, osobních jednání s T SCM nebo zástupci atletických oddílů a klubů (dále jen „AO/AK“), a průběžného hodnocení krajských i sekčních vedoucích trenérů SCM (dále jen „VT / VTS SCM“).

Oponentury T SCM proběhly ve většině formou on-line konferencí (nebo osobních jednání) pod vedením VT SCM, nebo jako součást oponentur článků péče o talentovanou mládež (ke dni finalizace této analýzy proběhly oponentury T SCM v 10 ze 14 krajích. Z dalších krajů získalo OM zprávu o fungování T SCM ze strany VT SCM. Pro účely oponentur vyplňovali trenéři strukturovaný dotazník (120 vyplněných dotazníků ze 140 zařazených trenérů).

Shrnutí výběrového řízení

Pro výběrové řízení (dále jen „VŘ“) v roce 2020 byly drženy striktní podmínky programu. Do VŘ se hlásily AO/AK a mohly uvést do přihlášky až 4 trenéry s určenou prioritou. Trenéři museli splňovat následující požadavky: min. kvalifikace 2. třídy, trenér vedl v předchozím ročním období min. 5 aktivních atletů dorostu a juniorů (s min. 6 starty), min. 1 z daných atletů byl účastníkem MČR žactva/dorostu/juniorů.

Do VŘ se přihlásilo 87 AO/AK a resp. 189 trenérů/trenérek. Z přihlášených 23 nesplnilo formální kritéria VŘ, 26 nebylo vybráno na základě priorit AO/AK a/nebo prioritního pořadí dle VŘ. Vybráno bylo 140 trenérů.

V návaznosti na výběrové řízení zaznamenalo oddělení mládeže několik připomínek. Zejména se jednalo o problém uvádění svěřenců, kteří se reálně nepřipravovali s daným trenérem – tedy účelově napsaní svěřenci. Tento bod by měl být odstraněn v případném dalším výběrovém řízení omezením v registru.

Základní data

- Celkový počet trenérů zapojených v programu: 140
- Celkový rozpočet: 12,5 milionu Kč
- Počet AO/AK zapojených v programu: 80
- Počet AO/AK, kde působilo zároveň SpS a T SCM: 59
- (z celkového počtu 72 AO/AK zapojených v programu SpS)
- Počet AO/AK, kde působili pouze T SCM: 21

Počet přihlášených trenérů byl nad očekáváním oddělení mládeže. Zatímco v roce 2019 nedokázalo oddělení mládeže obsadit všechny vypsané pozice, v roce 2020 muselo přistoupit k výběru dle podmínek VŘ.

Jedním ze základních předpokladů pro navýšení zájemců byla rozsáhlá školení 2. třídy v létě (dvou v nestandardních týdenních formátech) a na podzim 2019 (jednoho ve standardním režimu). Kvalifikace 2. třídy byla podmínkou ze strany MŠMT pro přidělování dotace z programu TALENT. Díky výše uvedeným školením došlo k významnému posílení trenérského spektra. Pro řadu trenérů se stal program motivací pro zvýšení trenérské kvalifikace.

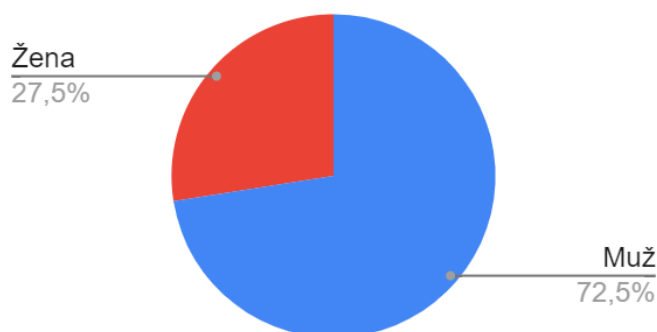
Napříč atletickým hnutím rezonovala otázka nestandardních týdenních formátů školení 2. třídy. Školení sama o sobě splňovala kritéria a časovou dotaci standardního formátu, a proběhla v nadstandardní kvalitě. Objektivním rozdílem oproti standardnímu formátu tak zůstala délka trenérské praxe. Standardní formát probíhá v rámci tří vícedenních školení, které od sebe dělí zpravidla půl roku.

Srovnávací data

Poměr mužů a žen

V trenérském složení převažovali muži v poměru přibližně 3 ku 1. Jedná se z našeho pohledu o standardní jev, kdy se vzrůstajícím věkem atletů klesá podíl trenérek. U kategorie přípravek by byl poměr pravděpodobně obrácený, u žactva vyrovnaný. Máme za to, že atletika nabízí rovné příležitosti pro obě pohlaví a nelze tedy vyvozovat, že by program preferoval muže.

Pohlaví

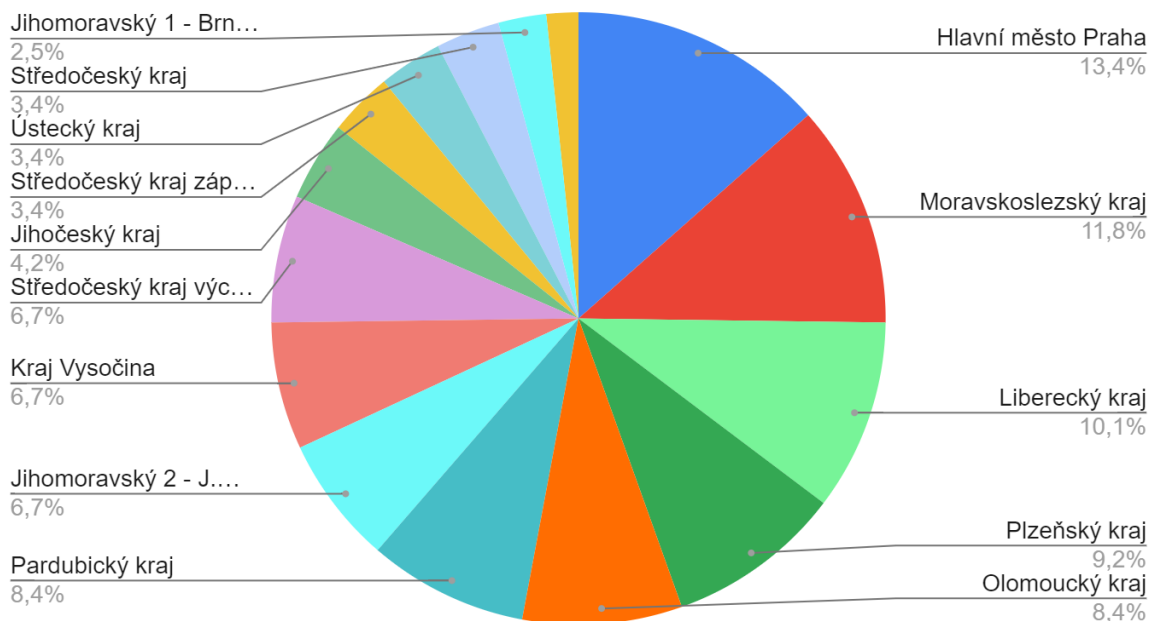

Poměr jednotlivých krajů (s rozdělením podoblastí JmKAS, StřKas)

Rozdělení trenérů vzhledem ke krajům ukazuje určité disproporce. Šest KASů obsáhlo více než 60 % trenérů v programu (Praha, Moravskoslezský, Liberecký, Plzeňský, spojený Jihomoravský, Olomoucký). Ve zmíněných KASech fungují stabilní a velké AO/AK, které neměly problém do VŘ zařadit čtyři trenéry s odpovídajícími předpoklady.

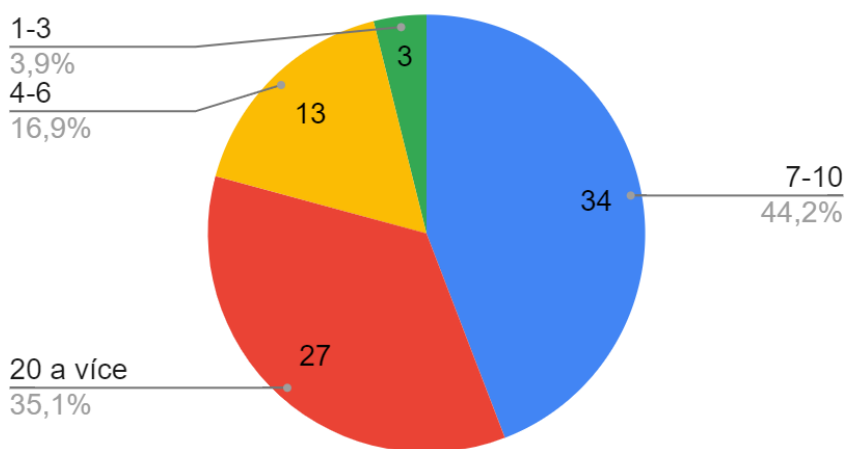
Lze očekávat, že kluby z prvních pěti až sedmi krajů by byly schopné do VŘ podle stávajících podmínek přihlásit i více trenérů. Z nevybraných 23 trenérů (kteří ale splnili podmínky VŘ) bylo 16 trenérů ze zmíněných KASů.

Kraj

Počet svěřenců

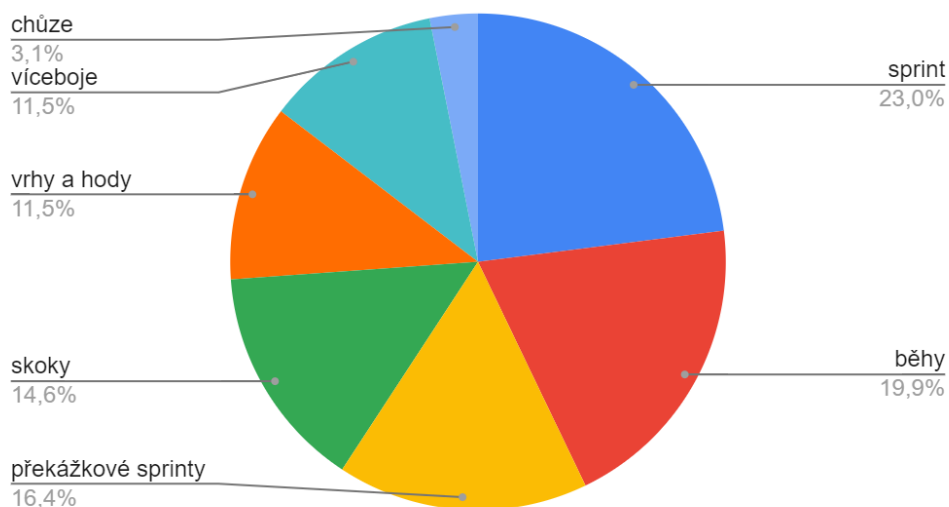
Kolik trénujete atletů (hlavní trenér)

Poměr nahlášených specializací

Trenéři v rámci oponentur na podzim 2020 hlásily i jejich specializace. V dotazníku mohli vybírat z více možností, tedy jeden trenér mohl uvést 1-7 specializací. Níže uvedená data představují souhrn uvedených specializací.

Atletická specializace

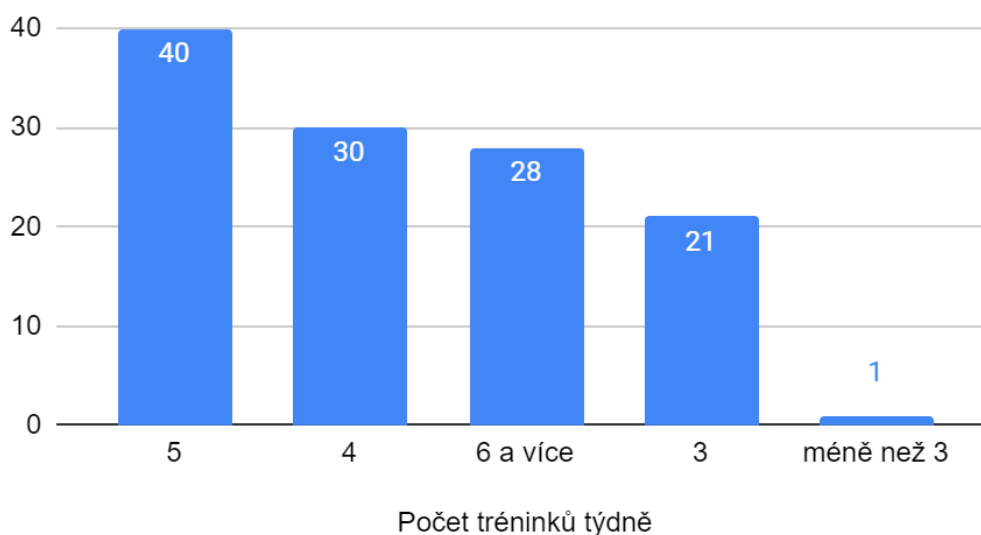

Převažující poměr sprinterských a běžeckých specializací – 59,3 % - není překvapivý. Nicméně vzbuzuje otázky, zda by české atletické hnutí nemělo usilovat o větší poměr technických disciplín. Tradičně medailově silné a tradiční sekce české atletiky (vrhy a hody, víceboje, skoky) se jeví v tomto základním srovnání trenérsky podhodnocené.

Počet vedených tréninků týdně

Strukturovaný dotazník se ptal trenérů, kolik tréninků osobně za týden vedou. Účast trenéra na tréninku považuje oddělení mládeže za zásadní pro správné trenérské vedení, rozvoj a motivaci mladých atletů.

Kolik tréninků týdně osobně vedete?

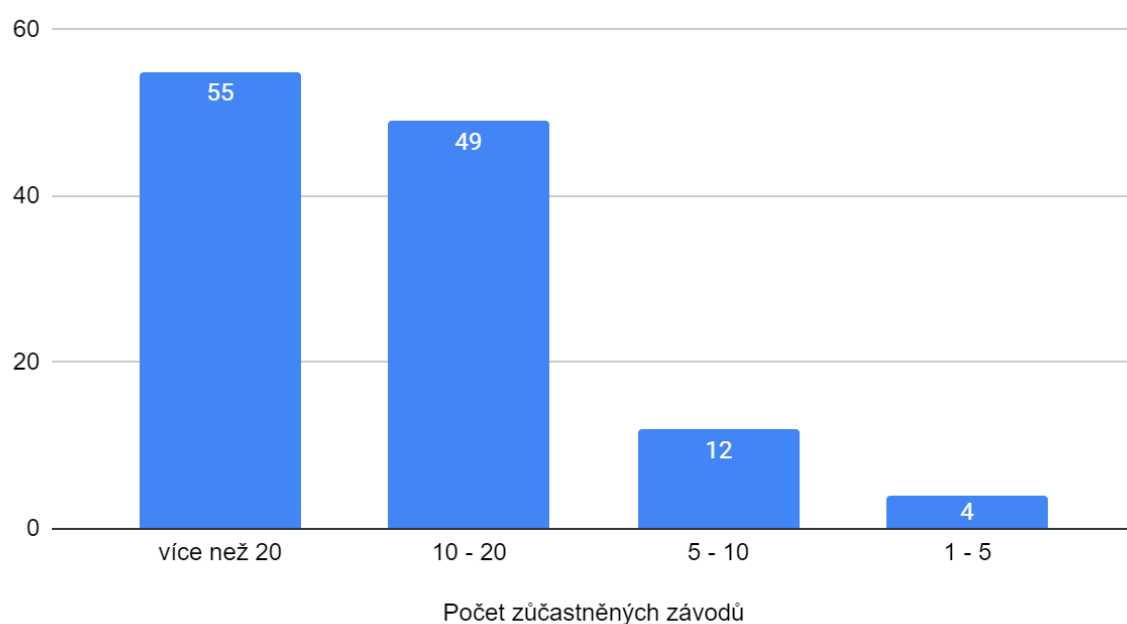
Více než polovina trenérů uvedla, že osobně vede 5 a více tréninků týdně. To považujeme z metodického pohledu za adekvátní vzhledem k dané kategorii atletů. Počet 3 a méně, který uvedlo 22 trenérů je naopak nedostatečný a neodpovídá ani nastavené odměně pro dané trenéry.

Účast na závodech

Většina trenérů se účastnila adekvátního počtu soutěží, a to i vzhledem ke specifické sezoně 2020 z důvodu covid-19, kdy docházelo k řadě termínových přesunů. Menší aktivita se objevila u 16 trenérů. Mohla být způsobena specifiky některých disciplín s omezeným počtem závodů v roce.

Zároveň z oponentur bylo potvrzeno, že cca desítkou trenérů obecně vykazovala malou aktivitu, ať už tréninkovou – viz výše, anebo závodní.

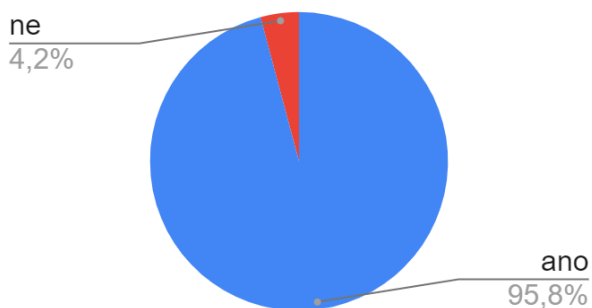
Kolika závodů jste se účastnil/a v roce 2020?

Kolik trenérů se zúčastnilo krajských přeborů?

Krajské přebory (v jakékoliv kategorii) vnímáme jako základní soutěž, které by se měli účastnit všichni trenéři, pokud je to možné. Data potvrzují, že většina trenérů se krajských přeborů účastnila. Během oponentur, zejména v Jihočeském KAS, nicméně zazněly pochyby o účasti některých trenérů na krajských přeborech a nepravdivému uvedení účasti u dotyčných trenérů/trenérek v dotazníku.

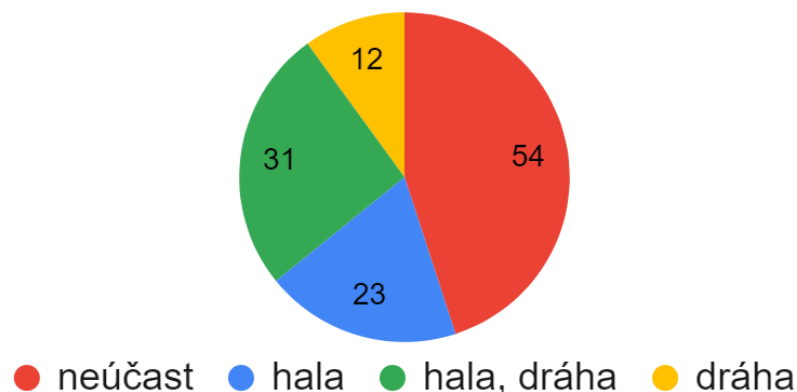
Účast na krajských přeborech

Kolik z trenérů se zúčastnilo MČR:

Asi polovina T SCM se účastnila alespoň jednoho z mistrovství republiky žactva. Jakkoliv kategorie U16 nespádala formálně do kompetence T SCM, realita je logicky komplexnější. Neboli data potvrzují, že trenéři dorostu a juniorů mají v řadě případů přesah do kategorií mladších dorostu a jsou v nich aktivní.

Účast na MČR žactva

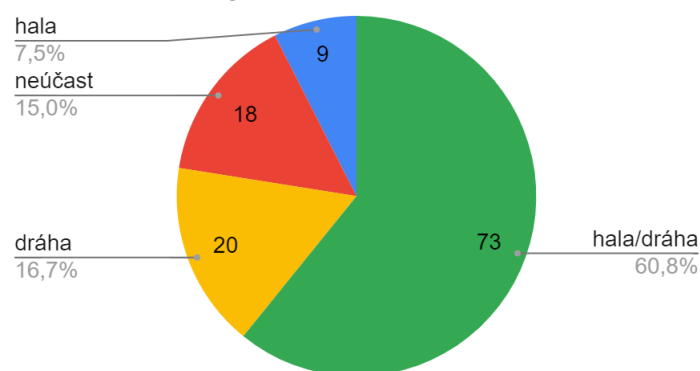

Zásadnějším ukazatelem z pohledu T SCM byla jejich účast na MČR juniorů a dorostu. Celkem 60,8 % trenérů zvládlo účast na halovém i venkovním MČR, považujeme toto číslo za adekvátní i vzhledem k tomu, že účast na MČR zdaleka není snadnou záležitostí v rostoucí konkurenci v mládežnické atletice.

Nicméně neúčast 15 % trenérů ani na jednom z MČR se jeví jako negativum, vzhledem k tomu, že každý z vybraných trenérů měl uvedeného min. 1 atleta, který dosahoval v minulém roce úrovně MČR. Velmi slabá byla účast T SCM na halovém MČR, kde rámcovou kontrolu účasti prováděl tým vedoucích trenérů SCM.

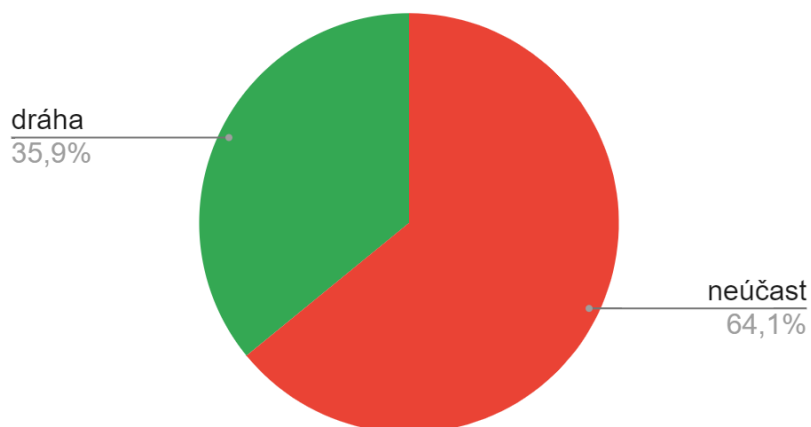
Neúčast některých trenérů na MČR vyplynula i z oponentur.

Účast na MČR juniorů a dorostu

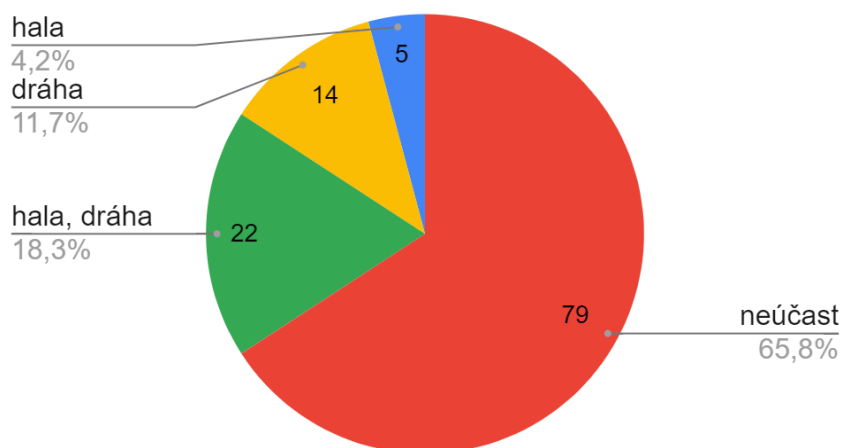
MČR do 22 let se z T SCM účastnilo asi 35 %. Vzhledem k termínové kolizi s MČR žactva a MU U20 lze těžko vyvozovat další závěry. Z jednání s trenéry, kluby i z oponentur vyplynulo, že obecně byl víkend 19. – 20. 9. 2020 nejexponovanějším termínem pro všechny AO/AK a docházelo k omezením v počtu vyslaných trenérů pro zajištění výprav na jednotlivé akce.

Účast na MČR do 22 let

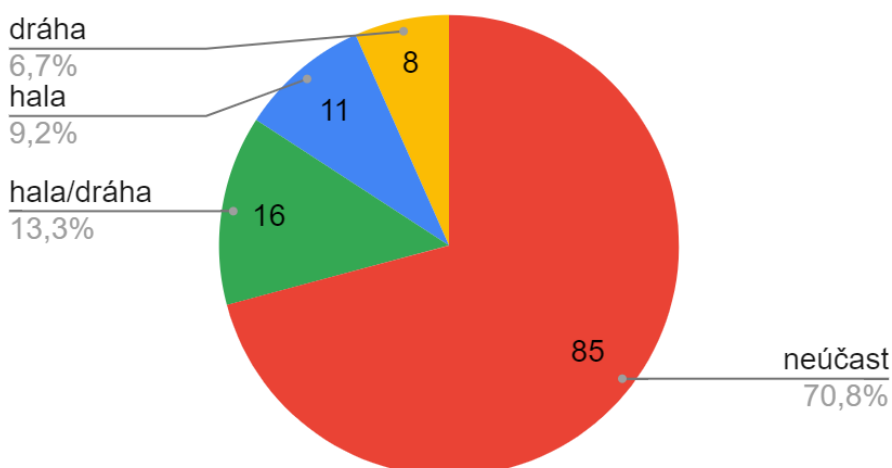
Mistrovství mužů a žen není prioritou pro T SCM, přesto se ho účastnila asi třetina T SCM ať už v hale, venku, anebo na obou akcích.

Účast na MČR mužů a žen

MČR ve vícebojích vnímáme jako specifickou oblast. Připomeňme, že specializaci „víceboje“ uvedlo asi 11 % trenérů, zatímco alespoň jednoho MČR ve vícebojích se účastnilo asi 30 % z T SCM.

Účast na MČR ve vícebojích

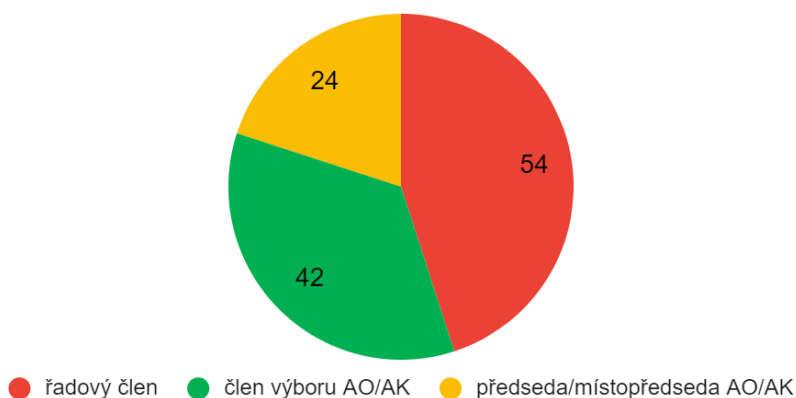

Další atletická činnost

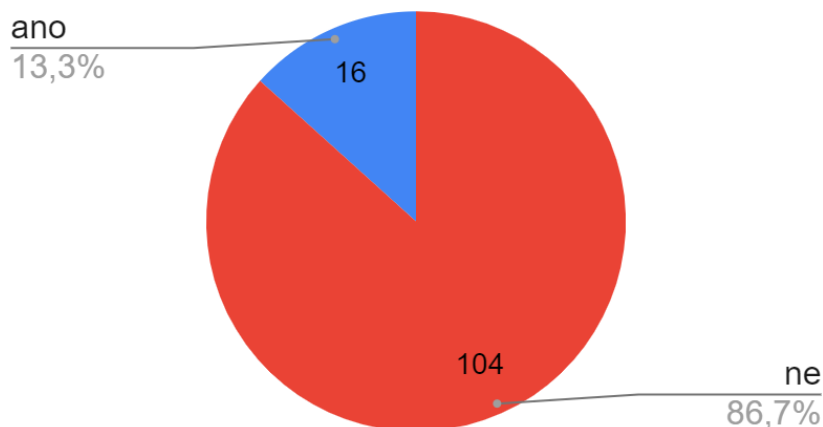
Za významný ukazatel považujeme poměr T SCM, kteří se podílí na práci daného AO/AK. Více než polovina trenérů zastávala pozici ve výkonném výboru, lze tedy předpokládat, že se jednalo o trenéry činné i v dalších mimo trenérských povinnostech, které mají význam pro fungování atletiky. To ukazuje i menší část T SCM – 16 % - která uvádí také svou činnost v rámci KAS. Program T SCM tak lze do jisté míry chápat jako podporu obecně aktivních atletických organizátorů (jimiž trenéři tradičně jsou), jakkoliv by to nemělo být primárním cílem programu.

Z oponentur vyplynulo, že AO/AK hojně využívaly T SCM pro zajištění soutěží a dalších povinností pro kluby, a to ve větší míře než dříve. Jako nejzásadnější se jevil argumentem finanční podpory T SCM z daného AO/AK.

Pozice T SCM v AO/AK kromě role trenéra/trenérky

Zastáváte nějakou funkci v KAS?

Spolupráce s VT/S SCM

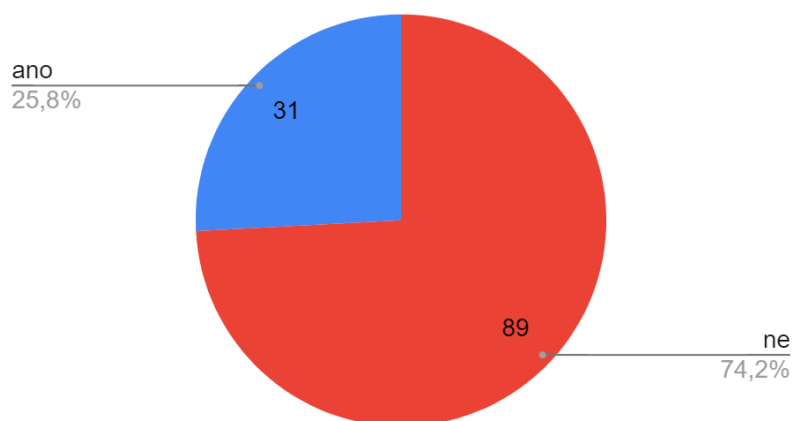
Jedním z očekávaných přínosů programu mělo být posílení účasti T SCM na společných akcích SCM. Vzhledem k rušení řady akcí v souvislosti s covid-19 je třeba brát níže uvedená data s rezervou. Asi 25 % trenérů účastnilo některé z akcí pořádané vedoucími trenéry SCM, ať už se jednalo o výcvikové tábory, workshopy nebo testovací srazy. Většinou se ale jednalo o trenéry aktivní i před fungováním programu T SCM.

Zejména v sekci vrhů a hodů nedošlo na základě hodnocení sekčních VT SCM k výraznému posunu. Tento fakt může souviset s výše uvedeným nízkým počtem trenérů v dané specializaci.

Jako zásadní problém proto vnímali VTS SCM, pokud byli do programu T SCM vybráni trenéři, kteří se neúčastnili v posledních letech žádného společného srazu či výcvikového tábora. Mezi T SCM byli i trenéři, kteří se paradoxně odmítají podílet na systému SCM.

Zároveň vedoucí trenéři SCM spatřovali nedostatek ve faktu, že výběrové řízení T SCM nezohlednilo, zda trenéři mají či nemají svěřence v SCM. Doporučení ze strany vedoucích trenérů SCM je zahrnout toto kritérium do dalšího VŘ s tím, že pro spolupráci (trenérskou i atletickou) v rámci sekcí by se jednalo o logické propojení pozic T SCM a fungování SCM.

Účastnili jste se VT, S, workshopu v roce 2020?

Pozitiva, negativa, další příležitosti

Na základě oponentur a semi-formálních rozhovorů vedených s VT SCM, předsedy KASů, samotnými T SCM a dalšími zástupci z atletického hnutí lze vyzdvihnout několik hlavních pozitiv programu:

- program zajistil finanční podpora trenérů v zásadní atletické kategorii dorostu a juniorů, kam dorůstá čím dál tím více atletů z dlouhodobě podporovaného žactva;
- zkvalitnění péče pro mládežnické kategorie (motivace, nutná kvalifikační úroveň, tréninková pravidelnost),
- motivace pro trenéry k další činnosti, sebevzdělávání a zlepšení činnosti,
- program v řadě případů finančně pomohl AO/AK, a to zejména těm, které dosud financovaly trenéry v obdobné výši,
- AO/AK využívaly T SCM i v dalších organizačních činnostech,
- program satureoval všechny kraje, rovněž se do něj mohly zapojit všechny AO/AK,
- díky zahrnutí další podstatné kohorty trenérů do ČPTM lze motivovat zejména mladší trenéry k další trenérské kariéře, nebo je přinejmenším udržet je u atletiky,
- zapojení T SCM do řešení atletiky v rámci KAS i ČR, vytvoření semi-formálního prostředí pro sdílení názorů.

Slabé stránky či negativa programu spočívala v následujícím:

- dílčí problémy nastavení výběrového řízení, a to včetně zadávání „fiktivních“ svěřenců,
- nízká aktivita některých trenérů, diskutována i výše,
- argument „stejná práce trenérů jako doposud“ – v řadě případů odvedl trenér stejnou práci jako bez programu T SCM (čímž nechceme hodnotit kvalitu této práce); je tedy otázkou spíše do budoucna, má-li obdobný program mít ambici na významné zvýšení kvality trenérské péče, anebo je dostatečným cílem odměnit trenéry za jejich standardní činnost,
- odmítání jakékoliv spolupráce některých trenérů vzbuzovalo otázku, zda mají být takoví trenéři zapojení do obdobného programu?

Z pohledu ČAS lze brát slabé stránky programu spíše jako podněty pro zlepšení. Např. nastavení výběrového řízení může být na základě přechozích zkušeností lépe přizpůsobeno potřebám programu.

Závěr

Většina trenérů v programu pracovala v rámci očekávaných možností. U některých trenérů se objevily dílčí nebo závažné nedostatky v jejich činnosti (uvádění nesprávných svěřenců ve VŘ, nízká aktivita, malá účast na akcích SCM). Navzdory rozporuplným očekáváním z počátku programu lze spatřovat řadu pozitiv – zejména finanční motivace a zkvalitnění trenérské práce, a

finanční pomoc AO/AK. Slabé stránky programu jsou spíše otázkou nastavení programu, případně vyjasnění jeho cílů.

Na základě výše uvedené analýzy a vzhledem k rozpočtovým možnostem roku 2021 předloží Komise mládeže návrh na fungování programu v roce 2021.

Zpracovali: Jan Koutník (vedoucí oddělení mládeže ČAS), Tereza Brázdová (referentka).

Revize: Jaroslava Weberová, předsedkyně Komise mládeže ČAS.